

Új műfaj: az autópálya-régészet

Egy-
szerre je-
lentenek
különös
lehetősé-
geket és
szorító
kénysze-
reket a múzeumi szer-
vezet számára az utóbbi
évek nagyberuházásai.
Az autópályák építé-
sét kapcsán elvégzett
ásatások tapasztalait
összegezték a régés-
zek a közelmúltban
megtartott konferenci-
án, amelynek ötletgaz-
dája és szervezője dr.
Horváth Ferenc egyete-
mi docens volt, a ren-
dezését pedig a Szege-
di Akadémiai Bizottság
Emberről és Régészeti
Munkabizottsága vál-
lalta magára.

– Az M5-ös autópálya még nem ért Szegedre, de a Csongrád megyei múzeumoknak már rengeteg munkát adott. Mi volt a meneterendő?

– Már 1991-ben azt kérte tőlünk az Alföldi Koncessziós Autópálya (AKA) Rt., hogy mondjuk meg, hol vannak régészeti lelőhelyek az M5-ös út kijelölt nyomvonalán. Most csak Csongrád megyéről beszélünk, ám természetesen nagyjából ugyanez lehetett a munkamódszer Pest és Bács megyében is. Hogy a régészek válaszolhassanak erre a kérdésre, annak sok előfeltétele van.

– Gondolom, pénz kell.

– Az is, de ezúttal nem a pénzhány hátráltatta a munkakezdésünket. A nyomvonaltól mentén ki kellett sajátítani számos területet és ez lassú folyamat. Tény, hogy 1998-ban kezdtük a munkát, amit a szerződésünk szerint az idén, május 31-ig be kellett

Dr. Horváth Ferenc most a szegedi várnál vezeti a föltárást. (Fotó: Nagy László)

fejeznünk. Csongrád megyében 48 kilométeres nyomvonalat két kilométer széles sávban jártunk be, mintegy csatárláncban, elvégeztük az előzetes felderítést, kalkuláltunk, menyibe kerül a feltárás, a pénzt biztosította a koncessziós társaság és elkezdte a munkát. A 50 régész hallgató nélkül nem tudtuk volna elvégezni. Összesen 61 lelőhelyet tártunk fel. Mivel az ilyen nagyságrendű kampányfeladatokra egyetlen múzeumi szervezet sincs felkészülve, nincs annyi szakember és nincs olyan infrastruktúra, úgy gondoltuk,

a megszerzett szervezési és szakmai tapasztalatok értékesek és érdemesek arra, hogy átadjuk. Ezért szerveztük meg a regionális konferenciát.

– Esély vagy kényszer? – ez volt a konferencia címe. Ez amolyan költői kérdés?

– A régészet történetében „új műfaj” született, az autópálya-régészet. Az ilyesmi természetesen nem történhet meg, csak akkor, ha nagy tökebefektetéssel nagyberuházások indulnak. A Monarchia múlt századi felvirágzásának idejéhez tudnánk hasonlítani mindazt, ami az utóbbi években Magyarországon történik. A múlt század 70-es, 90-es éveinek építési konjunktúrájához köthető a régészet

születése, akkor épültek meg a múzeumok is. Ma, amikor ugyancsak óriási pénzeket fordítanak építkezésekre, rég nem látott lehetőségek nyílnak a régészet előtt. De ha ezt a lehetőséget bármi miatt nem tudjuk kihasználni, aligha nem egyszer s mindenkorra elveszítjük a szakmai esélyünket, elpusztulnak a föld mélyének értékei. Esély és kényszer. Óriási nyomás nehezedik a múzeumokra: most kell dolgozni, akkor is, ha hiányosak a feltételek, erőn felül is. Szomorú, hogy éppen akkor kezdenek egyes önkormányzatok a múzeumi szervezet leépítését, amikkel ezzel az irgalmatlan teherrel kell küzdenünk.

– Mit találtak az utak

mentén? Kifizetődik az erőfeszítés?

– Abban az esetben, ha azt a rengeteg leletet, amit most sikerült begyűjtenünk, fel tudjuk dolgozni, restaurálni, be tudjuk mutatni, leírni, közkinccsé tenni. Ez hosszú évek tudományos munkáját jelenti. Ha a cikkek, könyvek, kiállítások tömege előáll, akkor mondhatjuk, hogy volt értelme... Ha ez nem sikerül, akkor elfüstöltük azt a sok pénzt is, amit a feltárásokra fordíthattunk. Rengeteg honfoglalás kori, avar kori, sőt a Duna-Tisza közén eddig ritka őskőkori anyagunk lett, felbecsülhetetlen értékű. Közük kifejezett szenzációk, mint az első hitelesen föltárt kun vezér sír, amit nem sokára kiállításra mutatunk be. Ezért legyen elég róla most annyi, hogy ilyen eleven régész Magyarországon még nem látott... Valószínűleg soha nem került volna elő, ha nem épül az 5-ös út és ezt nem előzi meg ilyen szisztematikus régészeti feltárás. A „normális” ásatások mindig kis területekre redukálódnak, most viszont szinte átszeltük a Duna-Tisza közét, nagy felületet, összesen 132 ezer négyzetmétert ástunk. Úgy tessék elképzelni, hogy kivetünk a földből két megyéni terület keresztmetszetét. Ebből hitelesen következtethetünk elmúlt korok történeti tényeire, településszerkezetre és -sűrűségére. Mindent egybevetve azt mondhatjuk, akár a múlt század végi múzeumlámpákra, ránk is emlékezni fognak, ha sikerül átadnunk a nagyközönségnek a most begyűjtött értékeket. De ha a múzeumok polcain maradnak, kidobtuk a pénzt az ablakon.

Sulyok Erzsébet

miről írt a DM?

75 éve

Magyarok a kubai halálhajókon

Jelentés érkezett Budapestre, hogy a soproni állomáson szolgálatot teljesítő útlevélellenőrző államrendőrség több magyar állampolgárt tartóztatott fel, akik hamis útlevéllel Kubába akartak utazni. A rendőrség azt gyanítja, hogy tervszerű embercsempészetéről van szó. Miután az Egyesült Államokba meghatározott számú magyar állampolgár vándorolhat ki,

bizonyos társaságok azzal kecsegtetik a magyarokat, hogy Kanadán keresztül bejuttatják őket az Államokba. Ezen az úton többeknek sikerült kijutniuk Kubába, s csak ott tudták meg, hogy onnan senki sem kerülhet át az Államokba. A Havannában rekedt magyarok feleségei és leányai általában a bennszülöttek kezébe kerülnek, s keresztet vehetnek az életükre. (1925)

50 éve

Új már a városháza Szegeden is

A dolgozók félve, vagy gyűlölettel léptek be a múltban az elnyomás éveiben a szegedi városházára. Ez az érzés gyakran párosult undorral és keserűséggel. Szinte más még a levegő is az új városházán. Nem rontják meg az elősdiék, illatos egyiptomi szivarkákkal, fi-

nom parfümös illatokkal. A folyosókon jelszavak hirdetik, hogy ez a városháza már a tiéd, neked ma már jogaid vannak, szabad független ember vagy. A városháza ma már a dolgozó népből kiképzett tanács székhelye. Büszkén tekintsz ezután a városházára, mert a Tiéd. (1950)

25 éve

Tilos a Balatonon motorcsónakázni

Rendelettel szabályozták egyes vízijárművek balaton közlekedését. 14-16 óra és 21-6 óra között a Balatonon motorcsónakkal közlekedni, a mentés és segélynyújtás kivételével, tilos. Korlátozza a rendelet a motorcsónakok napközbeni használatát is, vízisízni csak a hatóság

által kijelölt pályán szabad, vízisárkány vontatása az egész tavon tilos. A rendelet, amelynek előírásait már július elseje óta ideiglenesen érvényesítették, a környezetvédelem, a Balatonnál üdülők zavartalan pihenése, a balesetek elkerülése érdekében született. (1975)

ajánló

MA

A SZEGEDI NŐK KLUBJA EGYESÜLET irodájában (Jósika u. 4.), 9-től 11 óráig dr. Újvári Márta tanácsadást tart „Női jogok” témában; Szilágyi Árpáddé. 10-től 12 óráig a Tisza Lajos krt. 83. I. em. 26. „Zöld Föld” irodában környezetvédelmi témában tart tanácsadást.

A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI a Régi Zsinagógában és a Régi Hungária Szállóban 10-től 19 óráig (holnap is), melynek keretében a két, belülről ritkán megtekinthető épület egész nap várja az érdeklődőket.

A MÓRA FERENC MÚZEUM 10 órától gyermekeknek matiné: „A művészet kezdetei”. Képzőművészeti foglalkozás Rácz Ildikó vezetésével.

A RÉGI ZSINAGÓGÁBAN (Hajnóczy u. 12.) Hommage à Pilszky János – Vattay Elemér fotókiállítása. Megtekinthető naponta 15-től 19 óráig. 20 órától az olasz Teatro Poetico Popolare „Ey de Nét” színházi ünnepe.

A JATE-KLUBBAN 22 órától mi-csoda buli Almával és Molnár Lajossal.

A KÉPTÁRBAN (Horváth Mihály u. 5.) Bánvölgyi László szobrászművész kiállítása. A tárlat megtekinthető november 19-ig, naponta 10-től 17 óráig, kedden 10-től 15 óráig, hétfőn szünnap.

A SOMOGYI-KÖNYVTÁR I. emeletén Bach emlékkiállítás, amely a zenészerzőt és az összegyűjtött dokumentumokat mutatja be. Megtekinthető: október 18-ig. Az aulában: Magyarországi és a nagyvilág – könyvritkaságaink tükrében. A kiállítás régi és ritka, hazai és magyar vonatkozású, külföldön megjelent dokumentumokat láthatunk az érdeklődők. Különlegességet jelentenek a Vasváry-gyűjtemény darabjai „Magyar Amerika” címmel. A kiállítás szegedi vonatkozású részében kiemelt helyet kapnak az árvíz pusztítása utáni külföldi segítség dokumentumai. Megtekinthető: október 20-ig.

A MÓRA FERENC MÚZEUM

UMBAN a szegedi Waltner családot hagyatéknak kiállítása. Megtekinthető: október 23-ig.

A FEKETE HÁZBAN (Somogyi u. 3.) „Toronyórák láncát” – fejezetek a szegedi órásművészet történetéből, kiállítás.

A NAGYÁLLOMÁS Resti éttermében Proszka Gyöngyi festőművész kiállítása. Megtekinthető az év végéig, naponta 10-től 20 óráig.

ÓPUSZTASZEREN az emlékparkban Patay László festőművész gyűjteményes kiállítása megtekinthető az év végéig a Honfoglalás és az Attila-teremben.

VASÁRNAP

AZ ALSÓVÁROSI KULTÚRHÁZBAN (Rákóczi u. 1.) minden vasárnap 7-től 13 óráig lemezborz és bolhapiac.

ÉREM- ÉS TELEFONKARTYAGYŰJTŐK KLUBJA (Tisza L. krt. 14.) vasárnap dé. 8-12 óráig, szerdán du. fél 3 és fél 5 között.

HÉTFŐN

KÖZLETI KÁVÉHÁZ a Róly Szállóban 18 órakor: Arcok a szegedi közelmúltból. Vendégek: dr. Pálffy Miklós az új francia szótár megalkotója és Borbás László a Grimm Kiadó képviselője. Házigazda: Czenéné Vass Mária népművelő.

A SZÍN-KÉP GALÉRIÁN (Szentháromság u. 34.) Kucsora Márta képi kiállítása. Megtekinthető: október 4-ig, hétköznap 10-től 18 óráig.

A JUHÁSZ GYULA MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN megnyílt a „Tisza Volán 50 éves” kiállítás. Megtekinthető: szeptember 29-ig, naponta 10-től 17 óráig.

AZ ALKOTÓHÁZBAN (Árboc u. 1-3.) mindennap 10-től 17 óráig tekinthető meg a népművészeti- és kézműves-kiállítás és bemutató. Hétfőn: 16 órától faharag és gyékényező szakkör.

napló

Hétfőn

A SZOCIALISTA PÁRT irodájában (Tisza L. krt. 264. I. 122.) dr. Bálint János ügyvéd ingyenes jogi tanácsadást tart az érdeklődőknek, 15-16 óra között.

DR. MÉCS LÁSZLÓ, a 12-es választókerület (Móra-város, Béketelep) képviselője lakossági fórumot tart 18 órától a Napos Úti Általános Iskola. Téma: Dorozsmai út és Kassák utca csatornázása. Vendége: Novák Gyula, a Vízügyi Beruházási Kft. ügyvezető igazgatója.

KATONA GYULA, a 13-as választókerület (Móra-város) képviselője fogadóórát tart 16 órától a Petőfi Sándor Művelődési Házban.

TÓTH JÓZSEF, a 16-os választókerület (Kiskundorozsma) képviselője fogadóórát tart 16 órától a Petőfi Sándor Művelődési Házban.

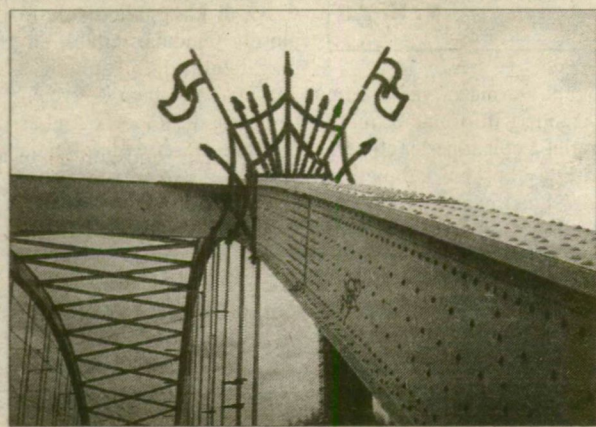
Az EZÜSTJUHAR BT. vadász- és fegyvervizsgára felkészítő tanfolyamot indít szeptember 30-án, reggel 8 órakor az erdészeti szakközépiskolában (Szeged, József A. sgt. 26.). Tájékoztató: 30/9-459-362-es telefonon.

A tűzoltóság egymilliót költött a kalandvagyókra

Védelem a hídmászók ellen

Idén több esetben riasztották már a tűzoltókat, rendőröket és mentősöket azért, mert valaki vagy valakik felmásztak a régi híd tetejére. A tapasztalatok azt mutatják: a hídmászókat elsősorban a kalandvágy hajtja, s csak ritkán akar valakik öngyilkosságot elkövetni. Mibe kerül az ilyen mutatvány nekünk, adófizetőknek, akiknek a pénzéből vonulnak ki a helyszínrre a hivatalos szervek? Van-e megoldás a megannyi embernek bosszúságot okozó bemutató megakadályozására?

A mentősök és a rendőrök nem végeznek konkrét számításokat arra nézve, hogy mibe kerül nekik egy-egy ilyen kiállítás. Nagy Zsolt, az Országos mentőszolgálat megyei Mentőszervezetének vezető tisztje lapunknak elmondta: a hídmászókhoz minden esetben rohamkocsival mennek, aminek közel 20 millió forint értékű a teljes felszereltsége, s addig tartózkodnak a helyszínen, amíg a tűzoltók le nem hozzák a híd felső ívéről az illetőt. Márton István alezredes, a Szegedi Rendőrkapitányság büntügyi osztályának vezetője azt tartja a legnagyobb problémának, hogy a hídmászók

A tervek szerint így néz majd ki a műszaki akadály a régi hídon. Ember legyen a talpán, aki átmászik a vas kapun. (Fotó: DM-montázs)

máshonnan vonják el a rendőri erőt, veszélyeztetve ezzel a rendőrség reagáló képességét. „Mi ritkán számolunk rendőri munkát forintban, annál is inkább, mert ilyenkor életmentő feladatot hajtunk végre, ugyanúgy, mint a mentők vagy a tűzoltók.” A híd teljes szélességű lezárását és a forgalom elterelését általában négy-hat rendőr végzi. Azt már Kakuszi Sándor hadnagytól, a városi tűzoltóság szolgálatparancsnokától tudtam meg, hogy ők legkevesebb két kocsival – amiből az egyik emelőkosaras – és nyolc emberrel vonulnak ki a helyszínre. „A nyolc ember munkája nagyon sokat számítana, ha ugyanabban az időben ko-

moly lakástűzzel kellene megbirkóznunk.” A tűzoltóknak egyébként 1 órási hídmászás akár 100 ezer forintba is kerülhet, attól függően, hogy hány autóval és személyrel vonulnak ki. A városi tűzoltók idén eddig közel egymillió forintot költöttek arra, hogy a régi hídról leszedjék az embe- reket. Tóth István Tibor, az SZKT igazgatója lapunknak elmondta: a rövid ideig tartó, 30-60 perces hídmászás nem okoz nekik különösebben nagy anyagi veszteséget, ám egy óra elteltével pótlásműveket kell beállítaniuk, amely már több tízezer forintjába is kerülhet a közlekedési cégnek. Az újságbéli tudósítások rendszerint úgy érnek véget,

hogy a hídmászókat a pszichiatríára szállították a mentők. Boncz István pszichiáter elmondta: akadt olyan, aki tényleg öngyilkos akart lenni, s komoly problémákkal küszködött, a többség azonban – sokszor alkohol befolyása alatt – csupán diliből, kalandvágyból mászik fel a régi hídra.

Mit lehet tenni? Van-e megoldás a mutatványos megakadályozására? A március elseje óta hatályban lévő új szabálysértési törvény értelmében a hídmászás rendezvénynek minősül, s az elővető elzárással vagy 150 ezer forintig terjedő pénzbírsággal is sújtható. A rendőrség már megette az első fellebbezéseket a bíróságnál, ám ítélet még egyik ügyben sem született. Született viszont egy terv, amiről Seregi János számolt be lapunknak. A városigondnokság igazgatója elmondta: megvan a pénzük arra, hogy még az idén felszereljék a régi hídra azokat a műszaki akadályokat, amelyek megakadályozhatják a hídmászást. Seregi szerint a hegyes-vaselemekből álló, legyezőszerű akadót csak egy artista tudja ki-kerülni. Márton Istvánnak erről más a véleménye. Az alezredek szerint az akadót nem akadály, ugyanúgy lesznek hídmászók a jövőben is, csak valószínűleg kevesebben.

Szabó C. Szilárd